

Interkulturalita ve výuce francouzštiny na českých školách.

Aktuální a přitom bezbřehé téma interkulturního vzdělávání v CJV vymezuje diplomantka v první kapitole uvedením do kontextu současných tendencí v CJV vycházejících z Evropského referenčního rámce pro jazyky. Z tohoto vymezení pak vychází ve druhé kapitole při rozboru učebnic francouzštiny z hlediska interkulturního vzdělávání. Ve třetí kapitole přináší vlastní návrhy pro práci s českým publikem v rámci osvojování interkulturní kompetence ve výuce francouzštiny.

Autorka vychází z pojetí komunikace uvedeného v Rámci, s jeho zdůrazněním sociálního aspektu v „akčně“ zaměřeném přístupu CJV a s návazností na komunikativní metody, při jasném rozlišení cílů mezi „akčním“ přístupem a komunikativními metodami. Svůj výklad začleňuje do kontextu společenských změn v Evropě a objasňuje význam interkulturního vzdělávání vzhledem ke společenskému vývoji a k novým společenským potřebám.

Od problematiky interkulturní kompetence odvíjí koncept interkulturality v protikladu k fenoménu multikulturalismu, již dříve rozšířenému v západoevropských zemích. Upozorňuje na rozkolísanou (a často zaměňovanou) terminologii pro dva odlišné přístupy ke kulturní jinakosti. Zdůrazňuje francouzskou snahu o depolitizaci kulturních odlišností vycházející z republikánského modelu rovnosti občanů a směřující ke kulturní asimilaci imigrantů. S kulturní asimilací migrující pracovní síly v 70. letech pak spojuje vznik komunikativních metod v CJV.

U charakteristiky interkulturního cíle v CJV zaznamenává ty oblasti, ke kterým se termín *interkulturní* v Rámci postupně vztahuje: od první fáze osvojování interkulturní kompetence přes rozvíjení existenciální kompetence k finální fázi osvojení dovednosti jednání v interkulturní situaci. Velmi přínosné jsou autorčiny poznatky z prostudované literatury propojující a srovnávající názory různých autorů na klíčové etapy a na strategii osvojování interkulturní kompetence v rámci plnění *úlohy*. Uvádí hlediska autorů rozvíjejících koncept interkulturality v rámci různých metodologických principů a zároveň konfrontuje pojetí komunikativní pedagogické úlohy v Rámci z r.2001 s pozdější charakteristikou úlohy z pera koordinátora Rámce, D. Costa z r.2009.

Touto úvodní částí diplomantka prokázala znalost problematiky, schopnost orientovat se v odborné literatuře s rozrůzněnou terminologií, konfrontovat a propojovat různé přístupy k dané problematice.

Druhá část práce je zaměřena na rozbor dvou učebnic francouzštiny zpracovaných převážně rodilými mluvčími, tj. bez zřetele k jazykovým a kulturním odlišnostem cílového publika. Obě učebnice, Forum i Connexions reflektují východiska navržená Rámcem, avšak rozbor přináší zajímavé rozdíly:

V charakteristice učebnice Forum podává diplomantka zasvěcený výklad k uplatňovaným pedagogicko-metodologickým postupům při osvojování jazykových prostředků a „objevování“ socio-kulturního kontextu na základě samostatné činnosti žáků v rámci aktivační metody problémového vyučování. Systematicky analyzuje přínos jednotlivých modulů, lekcí a cvičení pro interkulturní vzdělávání, konstatuje, že interkulturalita není záležitostí jednoho článku na konci lekce, ale prostupuje celou lekcí, v textech, cvičeních, obrazových přílohách. Velmi zajímavé je zjišťování tematického pokrytí 1.dílu na základě tematické klasifikace učebnic zpracované N.Sandenovou. a konstatování

rychlé pomíjivosti „aktuálních“ temat. Autorka zároveň upozorňuje na práci s učebnicí v českých učebních podmínkách a v neposlední řadě doplňuje rozbor i vlastními zkušenostmi z fakultní pedagogické praxe. Nezapomíná ani na srovnání s českými učebnicemi francouzštiny či s ostatními frankofonními učebnicemi francouzštiny.

Rozbor učebnice *Connexions* provádí autorka na základě srovnání s učebnicí *Forum*. Na příkladu zpracování stejného tématu – gastronomie – pak uvádí shody a odlišnosti v přístupu k interkulturní problematice.

Ve shrnutí analýzy obou učebnic autorka porovnává formulaci cílů a jejich naplnění ve zpracování. Dochází k závěru, že obě učebnice reflektují současný způsob života a změny, které přináší. U učebnice *Forum* však konstatuje větší soustředění na francouzskou civilizaci, zatímco učebnice *Connexions* začleňuje francouzskou civilizaci více do evropského (i světového) kontextu. Zdůrazňuje též roli učitele – mediátora při práci s učebnicemi, jež nezohledňují mateřský jazyk ani kulturu publika.

Ve třetí části práce předkládá autorka vlastní návrhy pro výuku v českých učebních podmínkách. Rozvíjí témata Frankofonie, národní stereotypy (zpracované v *Connexions* I / 11. lekce) a non verbální komunikaci – gesta (*Forum* I / lekce 5).

U tématu Frankofonie propojuje oficiální informace s adresnými otázkami týkajícími se zkušeností publika. Střídáním činností pak autorka nápaditě využívá všechny texty v lekci a důsledně dovádí cvičení i k potřebám českého publika všude tam, kde materiál lekce překračuje stupeň předpokládaných znalostí a dovedností, např. cvičení na str. 66 (práce s cv. 24, *Connexions* I / 128). Látku v lekci též aktualizuje vlastním doplňkovým materiálem včetně odkazů na internetové stránky (str. 67).

Téma národních stereotypů je zaměřeno na prezentaci Francie, Francouzů a jejich jazyka v podání literární postavy kanadského autora. Při kontrole porozumění autorka zapojuje i odlišnosti kanadské francouzštiny, doporučuje samostatnou práci se slovníky a zaměřuje se i na socio-kulturní kontext u role autora, postavení francouzštiny v Quebecu, rozšiřuje téma debatou o předsudcích vedenou v mateřském jazyce.

V učebnici *Forum* si autorka vybrala ve výuce opomíjené téma non verbální komunikace. Stanovila si cíl porozumění vybraným gestům a idiomatickým spojením. Navrhuje též srovnání gest francouzských a českých uživatelů. Práci rozložila na dvě vyučovací hodiny po 45 minutách. Uvádí úvodní typologii gest s tím, že další práci zaměřuje na gesta kulturní. Východiskem pro výuku jsou gesta uvedená ve *Forum* I / str. 110. Úkolem žáků je formulace hypotéz o významu jednotlivých gest, srovnání s českou situací; následuje přiřazování gest mluvním aktům ukotveným v konkrétní komunikativní situaci a též přiřazování idiomatickým výrazům. Práce s lekcí je rovněž doplněna dalšími materiály a hrou pexeso založenou na přiřazování gest a verbálních ekvivalentů.

Tato praktická část svědčí o bezpečné znalosti zpracovávaného tématu i o dovednostech rozvíjet a zprostředkovat téma českému publiku.

Pozor na jazyková nedopatření v pokynech adresovaných žákům:

- str. 63 – má být – *une „F“ majuscule, une „f“ miniscule*
- str. 64 – *– de quel statut jouit-t-elle?*
- str. 65 – *- Quel autre chiffre est caché dans le mot...?* - bez podmětné inverze
- str. 72

otázka 1) má být *-Etes-vous d'accord des caractéristiques ?*

otázka 2) *- Qu'y changeriez-vous?* Je otázkou neslučitelná s mluveným projevem adresovaným publiku.

otázka 4) má být - *A votre avis, existe-t-il des caractéristiques...?*
- *Quels stéréotypes nationaux... ?*

V závěru práce diplomantka konstatuje absenci jasné koncepce Rámce pro interkulturní vzdělávání. Sama formuluje klíčové faktory, z nichž uvádím alespoň *akceptovat jinakost, případně ji využít k vlastnímu rozvoji* (str.87). U učebnice Forum akcentuje přístup v poznávání každodenního života obyvatel metropolitní Francie a kladně hodnotí zaměření pozdějších dílů na socio-kulturní aspekty jazykové komunikace. U učebnice Connexions upozorňuje na širší záběr francouzské reality prostřednictvím francouzských regionů a ukotvení francouzské kultury v širším evropském kontextu, i když s menšími podněty k rozvíjení interkulturní kompetence.

Práci doplňuje výstižné francouzské résumé, a dále české a anglické shrnutí. U francouzského résumé bylo možno věnovat více pozornosti opravě ortografických a morfologických nedopatření.

Tituly závěrečné bibliografie představují práce českých a francouzských autorů z oblasti pedagogiky, obecné didaktiky i didaktiky cizích jazyků. Dále odkazy na webové stránky a seznam prostudovaných učebnic.

Předkládaná diplomová práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě. Práci hodnotím výborně.

V Praze, 24.8.2009

Hana Loucká
PhDr.Hana Loucká,CSc.